

Remissvar från Kopparfors Skogar angående EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur (M2022/01470)

Sammanfattning

Det är vällovligt att även EU-kommissionen anser att den biologiska mångfalden är viktig att vidmakthålla. Betraktar man hela Europa så finns stora regioner, där inte minst de skogliga ursprungliga ekosystemen, efter tusentals år av exploatering är hårt trängda eller att de numera t o m helt saknar skog. I dessa regioner finns förstås ett extra stort behov att restaurera de skogsrester som finns kvar och att öka arealer med skog. Inte minst för att på det sättet bidra till att binda in koldioxid och öka mängden icke fossila råvara för samhället i framtiden. Vi håller helt med om att biologiska mångfaldskrisen och klimatkrisen hör ihop och bör hanteras för framtida generationer.

Kopparfors Skogar är positivt till att förutsättningarna för vidmakthållande av biologisk mångfald stärks men för svensk del måste metoderna vara förankrade i forskning inom de boreala skogarna (i enlighet med punkt 64) och anpassade efter svenska förhållanden för att kunna väga ihop samhällets alla behov.

Kopparfors Skogar anser att i de boreala skogarna:

- är aktivt trakthyggesbruk det som ger störst nytta för koldioxidinlagring och för att motverka klimatförändringar utifrån den forskning vi kunnat ta del av.
- är andelen skog som passar för andra skogsbruksmetoder mycket låg, om inte stor minskning av virkestillväxt och avverkningsvolym och därmed negativ effekt på skogens möjlighet att bidra i klimatarbetet ska accepteras – andra skogsbruksmetoder ska därför begränsas till skogstyper där de passar eller till när natur- eller sociala värden som de klarar att vidmakthålla är speciellt höga.
- är aktiv bränning av Naturtypen Västlig taiga med efterföljande skogssuccessioner det viktigaste medlet för att vidmakthålla biologisk mångfald.
- är enbart avsättning av stora arealer ett trubbigt och inte tillräckligt sätt att vidmakthålla biologisk mångfald.
- är avsättning av arealer som redan har hög överensstämmelse med brandsuccessioner eller naturtillståndet i andra Naturtyper viktigt men respekt för ägande behöver tillämpas. I de fall avsättning av areal anses nödvändigt så måste orsaken motiveras begripligt och ersättningen vara på en för skogsägaren attraktiv nivå.
- ska indikatorer för biologisk mångfald, för alla Naturtyper, mätas över hela skogslandskapet – det är den kombinerade effekten av formella och frivilliga avsättningar, vardagshänsyn och aktiva naturvårdsåtgärder på produktiv skogsmark såväl som på skogliga impediment som ska mätas för att de samlade fördelarna ska kunna ställas mot de samlade nackdelarna och att därmed en bra total balans kan åstadkommas.
- är bra indikatorer som ska tillämpas över hela skogslandskapet:
 - död ved i olika former
 - mängd äldre träd och arealer med inslag av äldre träd
 - arealer av skog i olika brandsuccessioner – bl a nybrända resp lövdominerade skogar
 - index för vanliga skogsfåglar
 - lager av organiskt kol

Sverige behöver bestämma vad vi ska ha skogen till och i vilka proportioner utifrån en verklighetsbaserad bild. Vi behöver sammanställa och enas om skogstillståndet ur perspektivet biologisk mångfald och därefter sätta upp mål för åtgärder, arealer mm under avvägning mot skogens andra nyttor – inte som i EU-kommissionens arealförslag att fokusera på ”one size fits all”.

Det går inte idag att uppnå de mängder av olika naturtyper som fanns under förindustriell tid om vi själva inte vill tillbaka till skogsbete, ”äng är åkerns moder” och annat småskaligt brukande som i grunden skulle förändra förutsättningarna för dagens välfärdssamhälle.

Varje land bör balansera sin egen klimatpåverkan. Vi vill inte agera kolsänka för andra länders utsläpp men vi är såklart öppna för samarbeten som ger positiva synergieffekter.

Det är bra att det internationellt (eller inom EU) sätts upp regler för hur mätning/uppföljning av biologisk mångfald ska följas med regional anpassning – t ex genom indikatorer. Att det också finns ett expertråd som granskar och rådger för att redovisningsreglerna ska följas är bra. Annars gör olika sätt att redovisa att fokus på förbättring inte hamnar på rätt ställe. Vi är inte positiva till förslaget om subsidiaritetsprincipen och övervakning i EUs regi.

Kopparfors Skogar AB

Ida Heurlin
Naturvårdschef

Per Österberg
VD

Mängd eller Kvalitet

Inom Europa finns många olika typer av skog där en övergripande skillnad är mellan de nemorala och de boreala skogarna. Sveriges geografiska läge är huvudsakligen på taigan med dess boreala skogar som i naturtillståndet präglas av de naturliga skogsbränderna som gav storskaliga förändringar och de därefter följande successionsstadierna i skogarna. Storleksordningen 90% av skogarna på taigan brann naturligt med 50 till 150 års mellanrum och i genomsnitt brann 1% av skogsarealen årligen.

För att vidmakthålla effekterna av de naturliga skogsbränderna på taigan är det viktigt att fortsatt låta det brinna. Det är en naturvårdsåtgärd som frigör mycket koldioxid och minskar möjligheten att senare använda träden till nytta för människans behov av trä. Det är sällan dagens naturliga skogsbränder kan tillåtas. Det skulle ge för stora skador och inte ske i de av naturvårdsskäl bäst ägnade skogarna. Att i stället aktivt bränna utvalda skogar under perioder när det är torrt och varmt, för att det är då branden gör störst naturvårdsnytta är resurskrävande och med betydande risker. Den totala kostnaden för att skogen inte ger virke, resurser för brännandet och dess risker, är höga. Samtidigt är brandtillfället, de substrat den skapar och de successioner som följer nödvändiga för att vidmakthålla taigans biologiska mångfald. Som bonus kommer humusskiktet att minska vilket på sikt ger mildare vildbränder och fler naturliga lövskogar.

Att bränna skog för den biologiska mångfaldens skull är viktigt och för att årligen under 100 år kunna bränna en tillräcklig del av de naturliga 1% av skogarna så behövs totalt sett en betydande areal för detta. Att vid all avverkning lämna gamla träd, död ved, trädgrupper och kantzoner kan till viss del komplettera de brända skogarna men inte ersätta dem. Utan alltför stor negativ inverkan genom brandens koldioxidutsläpp, den minskande kolinlagringen pga minskad tillväxt och den minskade tillgången till koldioxidneutral råvara så kanske 5% av skogsmarken ska användas för återkommande naturvårdsbränning. Det finns förstås även annat som är viktigt för den biologiska mångfalden i taigans skogar men att det, inom den dominerande naturtypen västlig taiga bränns, är det allra viktigaste.

I EU-kommissionens förslag nämns bränder bara en gång och då som en naturkatastrof. I Motivering och bakgrund till förslaget uttrycks på sidan 6 - *Skogsekosystem i gott tillstånd skapar stor nytta. De ... minskar effekterna av naturkatastrofer som skogsbränder...* .

I stället fokuserar EU-kommissionen på att stora arealer i hög utsträckning ska undantas från brukande och restaureras till det som benämns Gott tillstånd. Där Gott tillstånd har en förklaring men egentligen finns ingen tydlig definition av vad som avses utan blir som vanligt en tolkningsfråga där olika länder och intressenter kommer att fram till olika nivåer.

Kopparfors Skogar anser att de boreala skogarnas största möjlighet att bidra till inbindning av koldioxid uppnås genom att aktivt bruka skogarna – se t ex

[Hur påverkas skogens kolförråd och kolflöden av skogsbruk? | Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien \(ksla.se\)](https://www.ksl.se/om-oss/nyheter/2022/09/hur-paverkas-skogens-kolforrad-och-kolfloden-av-skogsbruk/)

Att sträva efter stora arealer avsätts från brukande minskar möjligheten att de bibehåller och öka lagrad koldioxid samtidigt som de ger råvara som är koldioxidneutral – se t ex efter 3.03.30 i:

<https://www.iva.se/event/global-outlook-for-the-wood-products-industry-in-the-2020s/>

EU-kommissionens förslag att avsätta andel av areal riskerar att styra mot mängd snarare än kvalitet och därmed:

⌘ att mycket stora skogsarealer av Västlig taiga undantas från aktivt brukande och därmed ökar svårigheterna att uppnå målsättningar för klimat både pga minskad kolinlagring och mängd koldioxidneutral råvara samtidigt som avsatta arealer inte i sig ersätter branddynamiken i naturskogarna. Stora arealer är positivt om man ensidigt vill gynna arter men de arealer som finns är i huvudsak sådana där träden har fått "fel" start i form av snabbväxande plantmaterial. Att försöka snabbomvandla dessa till naturskogar tar mycket lång tid och är att misshushålla med de andra nyttor dessa skogar kan ge i stället.

⌘ att stora arealer behöver brukas med andra metoder än trakthyggesbruk, vilket på nästan hela den boreala arealen, innebär en lägre volymstillväxt, lägre avverkningsvolym och därmed att ökade svårigheter att uppnå målsättningar för klimat både pga minskad kolinlagring och pga minskad mängd koldioxidneutral råvara samtidigt som de ändrade skogsbruksformerna i sig bara löser vissa brister i biologisk mångfald. Inom boreal zon i Sverige växer endast gran underifrån i skugga. Ett stort hot mot vår biologiska mångfald inom skyddade områden är förtätning av skogar. Många arter är idag hotade pga avsaknad av glesa ljusöppna habitat. Det motsvaras inte av hyggen men är inte heller förenligt med den granifiering ett flerskiktat hyggesfritt skogsbruk skulle innebära för västlig taiga. Att tro att hyggesfritt i sig löser biologisk mångfald oavsett naturtyp är inte rätt väg. Utanför boreal zon kan hyggesfria metoder fungera i större utsträckning. Framför allt i nemoral gran- och bokskogar.

Finns det konsekvensberäkningar som beskriver storleken på nackdelarna med kommissionens förslag jämfört med de fördelar det innebär? För ekonomi, koldioxidinlagring och biologisk mångfald?

Den svenska vägen

De senaste dryga 30 åren har några huvudspår i det svenska skogsbrukets för att minska ett antal brister jämfört med naturskogstillståndet tillsammans med avsättande av arealer varit:

Naturvårdsbränning	för att bibehålla skogsbranden som process och de substrat den skapar
Gamla träd	på all avverkningsareal lämna träd att åldras under flera omloppstider
Död ved	värnas och nyskapas idag på stor del vid avverkning i Sverige
Lövträd/-skog	skapas främst på fuktig och blöt mark genom självföryngring
Brandrefugier	skapas/vidmakthålls även genom att avverka inväxande gran blöt (fuktig) mark lämnas ofta som hänsyn (eller brukas hyggesfritt) hänsynsytor i vardagshänsynen fyller också denna roll

Naturvårdsbränningar – ägarna till en stor del av skogsmarken bränner skog och mark av naturvårdsskäl i en årlig omfattning av ca 0,04% av total skogsareal eller ca 5-10 000 ha jämfört med att de naturliga skogsbränderna i naturskogen årligen omfattade ca 1% av total areal i boreal skog. Det här är en riskfylld och dyr åtgärd men viktig för att bibehålla brandsuccession, substrat i form av bränd mark, bränd ved men också för att branden är träffpunkt för pyrofila arter.

När bränning sker skapas också indikatorerna stående död ved och liggande död ved men med den ytterligare kvaliteten i form av bränd ved. **Den här typen av koncentrerad åtgärd på en måttlig andel av skogsmarken ger betydligt större naturvårdsnytta än arealer som bara avsätts.**

Det gäller även för de arealer som avsätts från skogsbruk i form av naturreservat mm.

Gamla träd – under flera århundranden höggs i första hand de riktigt stora och gamla träden. Framför allt höggs de gamla tallarna och en "timber frontier" drog över bl a Sverige och in över Ryssland. Den innebar att redan vid förra sekelskiftet så var den största delen av tallar över 250 år borta från landskapet. Tallar

kan bli runt 600 år gamla och därefter stå kvar på rot i ett par hundra år för att sedan falla till marken och där sakta förmultnas under ytterligare ett par hundra år. När dessa tallar så konsekvent höggs över i stort sett alla skogsarealer så lämnade de ett mycket stort gap efter sig som ekologisk nisch, en brist som tar flera hundra år att återställa. Vid alla skogsbruksåtgärder lämnas och skyddas numera utvalda träd (av alla trädslag) för att under flera omloppstider få bli riktigt gamla och så småningom dö naturligt och då bilda särskilt värdefull död ved. Delvis sker också ett aktivt skadande av dessa träd för att påskynda vedkvalitet och bristvaror så som skadade träd för att snabbare fylla på gapet av variation. **Att på all areal låta träd få bli riktigt gamla gör sannolikt större naturvårdsnytta än att en del av träden blir gamla inom arealer som bara avsätts.**

Död ved – är av många olika slag. Att på all areal låta träd som dör vara kvar samtidigt som död ved aktivt skapas i samband med avverkning ökar volym död ved i hela landskapet. Stor mängd av död ved ökar variationen beroende på att den uppstår i alla olika slags miljöer. Genom att levande träd också skadas aktivt så bildas annorlunda ved vilket så småningom ger skillnader i den döda veden – skillnader som efterliknar den ved som skapas efter att träd skadades av de naturliga skogsbränderna. Största bristen av död ved i de boreala skogarna är den från de gamla grova tallar som avverkades när ”Timber frontier” drog fram. Den här typen av död ved har ca 500 års leveranstid och under trädens levnad ett behov av upprepade bränder eller annan orsak som ger senvuxen ved. Alla olika typer av död ved är viktiga men det är främst tiden som kan skapa vissa typer. Mätning av död ved behöver delas upp i olika klasser för att spegla de olika behov som olika arter har av död ved.

Löv-träd/-skog – på taigan är lövskogarna främst en successionsform efter skogsbränderna. En stor del av den biologiska mångfald de ger kan även fås av lövskogar med annat ursprung. Ett sätt att förlänga dessa skogars värde är att med avverkning eller översvämning bromsa granens inmarsch.

Brandrefugier - mindre delar av de boreala skogarna brann inte eller väldigt sällan. Ibland av slump där marker omgärdade av olika former av vatten är överrepresenterade men ibland pga att de är ej brandbenägna marker. I brandrefugierna är avsättning lämpligt när naturvärdena är höga medan det annars kan vara lämpligt med andra skogsbruksformer än trakthyggesbruk lämpliga – t ex i blöta granskogar.

Även om dessa åtgärder tillämpats i flera decennier så tar det fortfarande tid innan de ger full effekt på tillståndet för skogslandskapet. När så småningom stora delar av vardagshänsynen omsluts av bestånd som är 10-20 meter höga så är effekterna en annan än när de nyss lämnades vid slutavverkningen. När lämnad vardagshänsyn så småningom varit med under ett par omloppstider så har den åldrats och utvecklats betydligt vilket ger andra effekter än när den nyss lämnades vid slutavverkningen.

EU-kommissionens förslag på restaurering av natur har ett stort fokus på vilken andel av arealer som ska vara naturliga i någon mån. Tidsperspektivet är 30 år vilket får sägas vara mycket kort i perspektivet att tidsgapet för äldre träd med efterföljande död ved är flera hundratals år och att skogsbränder i större omfattning inte förekommit pga bekämpning under ett sekel. I första hand bör man se över skötsel- och restaureringsbehovet inom befintliga formella avsättningar såsom Natura 2000 områden.

Under de senaste dryga 30 åren har det svenska skogsbruket i stället kombinerat avsättning av del av arealerna med att lämna ytor och träd vid all avverkning för att bygga in strukturer i produktionsskogen samt att utföra aktiva naturvårdsåtgärder som t ex att bränna mark och skog, skapa död ved och gallra ut barrträd för att skapa lövdominerad skog. Många arter förflyttar/förökar sig långsamt och det tar tid innan effekterna kan mätas.

Att skogarna producerar stora volymer som kan skördas är viktigt ur ett samhällsperspektiv. En hög skörd ger samtidigt stor volym långlivade produkter likväl som mer kortlivade där även biobränslesortiment från avverkningen är värdefulla som ersättning för fossil energi.

För att få ut den bästa kombinationen av virke för samhället, inbindning av koldioxid och bibehållande av biologisk mångfald så är en kombination av avsättningar, vardagshänsyn och aktiva naturvårdsåtgärder fortfarande vår tro om hur detta bäst uppnås.